

Recenzja
w postępowaniu habilitacyjnym w dziedzinie sztuk
muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka
Pani dr Oriany Masternak

Podstawowe dane osobowe recenzenta

dr hab. Robert Kwiatkowski

Dziedzina: sztuki muzyczne

Dyscyplina: instrumentalistyka

ul. Topolowa 57A, 80-180 Borkowo

email: robertkwiatkowski@me.com

Gdańsk, 09.09.2019

Zlecniodawca opinii

Akademia Muzyczna w Krakowie, Wydział Instrumentalny, pismo z dnia 26 lipca 2019 roku, zlecenie podjęte w związku z decyzją Centralnej Komisji Do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 5 czerwca 2019 r. (BCK-VII-L-7177/19) na podstawie art. 18a ust. 5 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14.03.2003 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r. poz. 1852 z późn. zm.) powołującej komisję habilitacyjną do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka dla Pani dr Oriany Masternak. Postępowanie zostało wszczęte przez Centralną Komisję na wniosek Pani dr Oriany Masternak z dnia 04 marca 2019 roku. Do nadesłanego mi przez Przewodniczącego Rady, wskazanej przez wnioskodawcę do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego, zgodnie z art.18a ust. 2 ustawy z dnia 14.03.2003 roku, pisma informującego o wyznaczeniu mojej osoby przez CK recenzentem osiągnięć Pani dr Oriany Masternak (art. 16 ust. 2 pkt 1, 2 ustawy z dnia 14.03.2003 roku) została dołączona dokumentacja zgodnie z § 12 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 30.10.2015 roku w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. z 2015 r. poz. 1842).

Podstawowe dane o Habilitantce

Pani dr Oriana Masternak naukę gry na skrzypcach rozpoczęła w wieku 7 lat pod kierunkiem mgr Alicji Zuchowskiej-Giętkowskiej w szkole muzycznej w Wejherowie (1993-1999). W latach 1999-2005 pobierała naukę w Ogólnokształcącej Szkole Muzycznej II st. im. Feliksa Nowowiejskiego w Gdańsku w klasie prof. zw. dr hab. Małgorzaty Skorupy. W latach 2005-2010 studiowała w klasie prof. dr hab. Romana Reiner w Akademii Muzycznej w Krakowie.

W roku 2007 w ramach programu „Sokrates-Erazmus” przez 6 miesięcy doskonalila swoje umiejętności w Koninklijk Conservatorium w Brukseli pod okiem prof. Katalin Sebestyen i docenta Zygmunta Kowalskiego. Lata 2009-2011 to okres nauki w European Chamber Music Academy (m. in. w Paryżu, Wiedniu, Prades, Fiesole, Zurych). Jako skrzypaczka i kameralistka swój kunszt udoskonalala podczas studiów podyplomowych w latach 2011-2012 na Universitat für Music und darstellende Kunst w Wiedniu w klasie Johannesa Meissla. W roku 2012 brała udział w letnim programie edukacyjnym Yale School of Music (Norfolk Chamber Music Festival) gdzie pracowała m. in. pod kierunkiem Tokyo Quartet, Artis Quartet, Keller Quartet.

Od roku 2011 Pani dr Oriana Masternak pełni obowiązki dydaktyczne w macierzystej uczelni gdzie w roku 2015 uzyskała stopień doktora sztuki muzycznej na podstawie rozprawy doktorskiej „*Cinq Aquarelles, Le Lis i Oisillon bleu* Luciena Durosoira (1878-1955) jako studium impresjonistycznych poszukiwań dźwiękowych”.

Posiada bogaty dorobek koncertowy, głównie jako członek zespołów kameralnych w różnych formacjach - od duetu aż po oktet. Dawala występy w wielu krajach na niemal wszystkich kontynentach (USA, Brazylia, Rosja - Moskwa, Japonia, Szwajcaria, Anglia, Włochy).

Dokonała wielu prawykonan utworów: na skrzypce solo (Ylii Filippowa, Alexa Jimeneza Ruanovy i dedykowanego Habilitantce utworu Stephanie Ann Boyd *Nostrorbis*), na kwartet smyczkowy (Antoniego Wojnara, Marcina Jahima, Zuzanny Koziej, Michała Malca, Pawła Sarneckiego, Leo Samamy), czy na kwartet fletowy (Marty Ptaszyńskiej i Michaila Travlosa).

Od roku 2014 jest członkiem Messages Quartet, który to poszczycić się może m. in. II Nagrodą i Nagrodą specjalną na II Międzynarodowym Konkursie Muzyki Kameralnej w Plovdiv (Bułgaria 2015), otrzymanym Stypendium „Młoda Polska” (2016), oraz wydanym albumem w 2017 roku zawierającym nagranie kwartetów smyczkowych Szymona Laksa (nakładem firmy fonograficznej DUX).

Stałe współpracuje jako muzyk orkiestrowy z Orkiestrą „Sinfonietta Cracovia”, a przez wiele lat współtworzyła Orkiestrę Akademii Beethovenowskiej w Krakowie.

Prowadzi intensywną działalność organizacyjną w swojej Alma Mater (organizacja cykli koncertowych, koordynacja sesji naukowo-artystycznych, opieka nad Kołem Naukowym Skrzypków), która została doceniona i uhonorowana Nagrodą Rektora III stopnia.

Autoreferat

W autoreferacie Habilitantka stara się określić swój profil artystyczny oraz sylwetkę muzyka kameralisty na tle przebytej edukacji, doświadczeń koncertowych i współpracy z wybitnymi osobowościami świata muzyki. Wydaje mi się, że dr Oriana Masternak wskazać chciała jak duży wpływ miało pobieranie nauki w różnych częściach Europy a nawet świata na jej późniejsze świadome, mądre oraz szczere i historycznie poinformowane wykonawstwo. Artykułuje olbrzymi wpływ Pani Profesor Małgorzaty Skorupy jaki wywarła na Habilitantkę w trakcie nauki w Szkole Muzycznej II st. w Gdańsku i wręcz stawia sobie postać Pani Profesor i Jej metody nauczania za wzór do którego dąży. Za przełomowe wymienia jednak rozpoczęcie nauki w European Chamber Music Academy (2009-2011) oraz podjęcie studiów podyplomowych w Universität für Music und darstellende Kunst w Wiedniu (2011-2012) w klasie Johannesa Meissla w trakcie których, jak pisze sama Habilitantka, *„uzmysłowiła(m) sobie wagę poznania języka i kultury jako kluczowych aspektów interpretacji dzieła”* oraz wyzwoliła się z *„myślenia stricte skrzypcowego”* co pozwoliło jej uzyskać szerszą perspektywę.

W dalszej części Autoreferatu dr Oriana Masternak opisuje bogaty dorobek artystyczny jaki udało jej się zgromadzić do tej pory, podkreślając już na samym początku, iż nie ogranicza się do jednego obszaru działalności lecz spełnia w różnych rodzajach aktywności artystycznej. Efektem tego są:

- rozliczne prawykonania w składach kameralnych oraz na skrzypce solo
- popularyzacja muzyki polskiej niemal na każdym koncercie, zwłaszcza z Messages Quartet, którego jest członkiem od momentu powstania zespołu (2014)
- stała współpraca z Orkiestrą „Sinfonietta Cracovia”

Opisując swoją aktywną działalność dydaktyczną, a zwłaszcza organizacyjną w Akademii Muzycznej w Krakowie, Habilitantka wspomina o istotnym elemencie jakim jest praca poza jej murami wymieniając lekcje mistrzowskie w ramach Małopolskiej Akademii Talentów w Łącku (od 2015), a także kursy muzyczne na Universidade de Sao Paulo oraz Universidade Estadual de Campinas w Brazylii (2018).

Na zakończenie autoreferatu dr Oriana Masternak przybliży swoje plany zawodowe wymieniając m. in. zaplanowaną trasę koncertową popularyzującą muzykę polską, którą ma odbyć wraz z pianistką Justyną Danczowską w Chinach.

Dorobek artystyczny Habilitantki

Ocenie podlega dorobek Habilitantki od obrony doktoratu, czyli od 26 czerwca 2015 roku. Do chwili złożenia dokumentacji habilitacyjnej Pani dr O. Masternak zagrała 63 koncerty w kraju i za granicą, głównie w charakterze kameralisty w najróżniejszych formacjach. Brała również udział w ważnych festiwalach krajowych i zagranicznych. Habilitantka dokumentuje bardzo obszerny repertuar w zakresie kameralistyki, głównie z naciskiem na muzykę polską. Jednak zakres zainteresowań i poszukiwań estetycznych jest dużo szerszy. Prawdziwie imponująca jest lista utworów, które Habilitantka wykonała jako członek Messages Quartet. Znajdujemy tam dzieła niemal wszystkich najwybitniejszych kompozytorów poszczególnych epok: J. Haydna, W. A. Mozarta, F. Schuberta, S. Moniuszki, J. Brahmsa, A. Panufnika, Sz. Laksa, H. M. Góreckiego, D. Szostakowicza, A. Schnittkego i K. Pendereckiego. Na uznanie zasługuje również szereg prawykonań: m. in. M. Joachim - *Quartetto per archio* no 1, Z. Koziej - *Krzywa Wieża*, M. Malec - *Postcard from Caledonia*, P. Sarnecki - III Kwartet smyczkowy, L. Samama - Kwartet smyczkowy nr 3 op. 93.

Dr Oriana Masternak dokonała szeregu nagrań płytowych w różnych składach kameralnych.

Współpraca z Messages Quartet zaowocowała zdobyciem 2. nagrody oraz nagrody specjalnej za interpretację VIII Kwartetu D. Szostakowicza na II Międzynarodowym Konkursie Muzyki Kameralnej w Plovdiv (Bułgaria 2015), przyznaniem Stypendium „Młoda Polska” (2016), oraz wydaniem albumem w 2017 roku zawierającym nagranie kwartetów smyczkowych Szymona Laksa (nakładem firmy fonograficznej DUX), za który zespół otrzymał znakomite recenzje w prasie francuskiej, niemieckiej, brytyjskiej, amerykańskiej i polskiej.

Z mojego punktu widzenia, pomimo dokonania kilku prawykonań solowych, które wymieniłem powyżej, niesatysfakcjonujący jest jednak zakres repertuaru na skrzypce solo jak i ilość koncertów z orkiestrą, który ogranicza się do Koncertu „Wiosna” z cyklu „Cztery pory roku” A. Vivaldiego, Partity J. S. Bacha oraz miniatur H. Wieniawskiego i W. Lutosławskiego. Mam jednak nadzieję, iż moja skromna uwaga w tej materii przyczyni się w przyszłości do skupienia na niej większej uwagi Habilitantki.

Osiągnięcia dydaktyczne i naukowe

Jako pedagog Akademii Muzycznej w Krakowie w ramach przedmiotu „gra na skrzypcach” dr Oriana Masternak pracuje od roku 2011. Początkowo w roli asystenta współpracowała ze studentami z klas prof. Romana Reinera, prof. Magdaleny Szczepanowskiej oraz dra hab. Piotra Tarcholika. W tym okresie wspólnie z prof. Magdaleną Szczepanowską przygotowywała do konkursów dwóch podopiecznych, co zaowocowało II Nagrodą studenta Damiana Kułakowskiego

na 18. Międzynarodowym Konkursie Instrumentów Smyczkowych im. B. Warchała (Słowacja 2014). Od 2018 prowadzi własną klasę skrzypiec.

Również od roku 2018 Habilitantce powierzony został przedmiot „Seminarium pracy dyplomowej”, a od lutego 2019 roku prowadzi także przedmiot „Metodyka gry na skrzypcach” w ramach Międzywydziałowego Studium Pedagogicznego Akademii Muzycznej w Krakowie.

Jak pisze sama Habilitantka, istotnym elementem Jej działalności jest praca poza murami Akademii Muzycznej. Od 2015 roku jest wykładowcą Małopolskiej Akademii Talentów w Łącku gdzie prowadzi klasę skrzypiec. W roku 2018 prowadziła również kursy mistrzowskie dla skrzypków i zespołów kameralnych na Universidade de Sao Paulo oraz Universidade Estadual de Campinas w Brazylii.

Habilitantka udziela się również na polu naukowych. W roku 2016 dokonała publikacji „*Cinq Aquarelles, Le Lis i Oisillon bleu* Luciena Durosoira (1878-1955) jako studium impresjonistycznych poszukiwań dźwiękowych” w Akademii Muzycznej w Krakowie. W latach 2012-2018 wygłosiła również kilka referatów i wykładów na polskich uczelniach muzycznych (Warszawa, Gdańsk) oraz na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Brała też udział jako wykonawca w konferencjach tematycznych organizowanych w macierzystej uczelni.

Działalność organizacyjna

Dr Oriana Masternak prowadzi ożywioną działalność nie tylko jako wykonawca ale również organizator działań Uczelni. W roku 2018 została członkiem Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Krakowie. Jak sama Habilitantka pisze, jest „*pomysłodawcą i współorganizatorem projektu „Przedwiośnie młodych”, który zakłada twórczą pracę Pedagogów i Studentów podczas wspólnych koncertów, na których wykonujemy arcydzieła kameralistyki*”. Od roku 2015 jest opiekunem Koła Naukowego Skrzypków. Pełni również funkcję sekretarza Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej od roku 2012. Zaangażowanie i poświęcenie jakimi nacechowane są Jej działania organizacyjne oraz artystyczne w Uczelni zostały zauważone i docenione przez władze i w roku 2016 otrzymała Nagrodę Rektora III st. Jest też członkiem Stowarzyszenia Artystycznego Porta Musicae od 2016 roku.

Ocena dołączonego dzieła artystycznego

Dzieło wskazane przez Habilitantkę jako najważniejsze osiągnięcie artystyczne to płyta CD pt. „*Philipp Scharwenka (1847-1917). Works for Violin and Piano*” wydana przez wydawnictwo fonograficzne Acte Prealable pod numerem AP0395. Nagrania dokonano w Sali Koncertowej Państwowej Szkoły Muzycznej II stopnia im. Władysława Żeleńskiego w Krakowie w roku 2016. Przy fortepianie partnerował Jej Sławomir Cierpik.

Zawarte na płycie utwory to:

- Arie op. 51
- Suite for violin and piano in G minor op. 99
- Sonata for violin and piano in B minor op. 110

Na marginesie wspomnę tylko, że w Autoreferacie pojawił się drobny błąd. Habilitantka wymieniając program dzieła artystycznego podała jako jeden z utworów **Sonatę B dur op. 100**, lecz faktycznie jest to **Sonata h moll op. 110**.

Po kilkukrotnym przesłuchaniu nagrania mogę śmiało stwierdzić, że mamy do czynienia z dwójgiem doświadczonych, pełnych wyobraźni i wrażliwych muzyków. Skrzypce i fortepian wspierają się i prowadzą świadomy dialog dopełniając swoje linie narracyjne oraz świadomie podporządkowują intencjom partnera. To bardzo cenna i warta podkreślenia cecha kameralisty. Wyzwaniom zarówno stricte instrumentalnym jak i artystycznym, o których Pani dr Masternak wspomina w Autoreferacie, muzycy sprostali bez zarzutu. Habilitantka posiada znakomity warsztat skrzypcowy, który służy Jej do twórczego kreowania muzyki.

W Suicie g moll op. 99 urzekają świetnie uchwycone nastroje poszczególnych części i przekonująco prowadzona narracja. Bardzo mądre i wysmakowane podejście do kwestii wibracji, a czasem wręcz brak jej użycia, pomaga w delektowaniu się niuansami prowadzonej frazy. Jedynie wirtuozowski charakter jaki drzemie w zapisie nutowym finałowego Recytatywu Pani O. Masternak nie oddaje z należyтым rozmachem. Zbyt powściągliwe potraktowanie agogiki, dynamiki i ogólnie rzecz ujmując interpunkcji muzycznej pozbawiło ten kadencyjny fragment głębi wyrazowej. W interpretacji Sonaty h moll op. 110 natomiast grający doskonale uchwycili dramatyzm pierwszej części oraz zmienność nastrojów rozbudowanej i skomplikowanej formalnie części drugiej, którą w sposób przejrzysty przekazali słuchaczowi.

Muszę podzielić się jednak pewną refleksją. Czuję niedosyt w kwestii wyrazistego traktowania dynamiki, jakże potrzebnej do spolaryzowania nastrojów, a co za tym idzie uwypuklenia warstwy emocjonalnej. Głównie wyczuwam ostrożność w sięganiu po niską dynamikę, bardzo potrzebną słuchaczowi „do złapania oddechu” w utworach przepelnionych emocjami, w której to brak np. wyraźnych różnic pomiędzy *p espressivo* a *pp*. W Arii op. 51 natomiast oczekiwałbym od muzyków większej refleksji nad czasem muzycznym, wymaganym do zbudowania lepszej dramaturgii. Zbyt pasywne prowadzenie narracji powoduje uczucie znużenia, a wydaje mi się, że zamysłem artystów było wprowadzenie słuchacza w zamyślenie. Wokalno-instrumentalny charakter utworu narzuca również pewien kierunek myślenia i pracy nad różnicowaniem koloru i nasycenia dźwięku, czego w nagraniu Masternak/Cierpiak nie znajduję. Nie zmienia to jednak faktu, że mamy do czynienia z dwójgiem doświadczonych, wrażliwych i pełnych wyobraźni muzyków.

Uważam, że płyta z twórczością na skrzypce i fortepian Philippa Scharwenki, wskazana przez dr Oriane Masternak jako Jej najważniejsze dzieło artystyczne, niesie ze sobą olbrzymi wkład w popularyzację tej mało znanej lecz interesującej i wartościowej muzyki oraz przyczynia się do rozwoju dziedziny jaką jest instrumentalistyka.

Konkluzja

Pani dr Oriana Masternak jest bardzo kompetentną artystką-wykonawczynią, skrzypaczką dysponującą bardzo dobrym warsztatem odtwórczym, świetną intuicją i wrażliwością muzyczną potrzebną do twórczego kreowania muzyki. Jest w pełni przygotowanym do samodzielnej pracy pedagogiem oraz muzykiem-instrumentalistą, aktywnym zarówno na polu artystycznym jak i dydaktycznym, naukowym oraz organizacyjnym. Przedstawione dzieło przewodowe w postaci płyty CD z nagraniem utworów polsko-niemieckiego kompozytora Philippa Scharwenki stanowi nie tylko znaczący wkład w rozwój dyscypliny instrumentalistyka, ale również przyczynia się do upowszechniania kultury i modelowania estetycznych postaw polskiego społeczeństwa.

Niniejszym stwierdzam, że w/w osiągnięcia Pani dr Oriany Masternak, rozpatrywane wraz ze wskazanym dziełem artystycznym, spełniają wymagania art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku (z późniejszymi zmianami).

Osiągnięcia Pani dr Oriany Masternak przyjmuję.

